

Ünnepi könyvhét '80

Az idén — 51. alkalommal — május 31.—június 7. között rendezik meg az ünnepi könyvhétet, melynek szegedi és Csongrád megyei programjára a szokásosnál is több gondot fordít a szegedi szervező bizottság. A megkülönböztetett figyelem oka az, hogy a könyvhét országos megnyitójára Szegeden kerül sor.

Az országos megnyitó helyszíne a József Attila Tudományegyetem központi épülete előtti Dugonics tér lesz, ahol május 31-én Garai Gábor Kossuth-díjas költő, a Magyar Írók Szövetségének főtájkára mond ünnepi beszédet. A megnyitót követően a Szegedi Nemzeti Színház művészei rövid összeállítást adnak elő a mai magyar költészet tárházából. A könyvhét megnyitójának napján nyílik meg a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában a gyomai Kner, a békéscsabai Dürer és a Szegedi Nyomda legszebb könyveiből rendezett tárlat. Az Ifjúsági Házban Szép magyar könyv 79 címmel nyílik kiállítás, ahol az ünnepi könyvhét legizlesebb kiadásai is bemutatásra kerülnek. A MTE SZ Technika Házában a 25 éves Corvina Kiadó szép kiadásait láthatják az érdeklődők. Május 31-én este a Bartók Béla Művelődési Központban Űrvölzet az olvasóknak címmel rendez műsoros irodalmi estet a Magyar Rádió.

A könyvhét második napja a szegedi irodalom képviselőit. Dél előtt a Kincskereső, délután a Tiszatáj munkatársai mutatkoznak be az olvasóknak. Ugyancsak e napon találkoznak az érdeklődőkkel a 70 éves Délmagyarország munkatársai is.

Május 2-án író-olvasó találkozókra kerül sor Szegeden és a megye több városában. A meghívottak között lesznek többek között Balázs Anna, Bárány Ta-

más, Csúrka István, Dobai Péter, Hernádi Gyula, Raffai Sarolta és Szakonyi Károly.

A zenei napon a Zeneműkiadó Vállalat kiadványait, lemezkiadásait és a zenei folyóiratokat külön pavilonokban árúsítják.

A képzőművészeti napon Bojár Sándor fotóriporter Fél évszázad pillanatai című könyvhéten megjelenő könyvét mutatja be, majd a kötet fotóit kiállításra is megtekinthetik az érdeklődők a Juhász Gyula Művelődési Központban. Kass János grafikusművész tárlata nyílik e napon a Bartók Béla Művelődési Központban, a Gulácsy Teremben — a tervek szerint — Reich Károly vagy Würtz Ádám illusztrációiból rendeznek kiállítást.

Az ismeretterjesztő irodalom napján a város vendége lesz Puja Frigyes külügyminiszter, aki A magyar külpolitika című könyvhéten megjelenő művéről beszélget az érdeklődőkkel. Az Ifjúsági Házban Hanák Péter és Rapcsányi László közreműködésével A könyv, amelyet nem tudunk letenni címmel rendeznek központi műsort.

Június 6-án Fórum napot terveznek, ahol a jugoszláviai Fórum Kiadó munkatársai és a vajdasági írók beszélgetnek az olvasókkal.

Az ünnepi könyvhétre a kiadók 95 könyvet jelentetnek meg, 2 millió 400 ezer példányban. Az 1980-as könyvhét plakátját Kass János grafikusművész tervezte. A grafika levelezőlapon is megjelenik, melyet a könyvhét ideje alatt a posta alkalmi bélyegzővel lát el.

Az ünnepi rendezvénysorozathoz a Csongrád megyei Moziüzemi Vállalat is kapcsolódik. Május 31.—június 7. között a megye filmszínházai irodalmi művek filmadaptációit vetítik majd.

Herbst Zoltán:

bomba-támadás után

pinécék falak
fulladássá merevült pillanat
torkodban szétlőtt szíréna
küldenéd felém a közeli
elválás vészjeleit
látom kezeden most győzted le
a belémkapaszkodás reflexét
búszke ez a józanság
az utolsó pillanat hogy szeretlek
mondanom sem kell
most már mindketten tudjuk
húzódik az elválás
mert ma este sajnálatommal
térzs meg ágyadba
mikor én hazafelé megyek
mint a bombázógép
megdicsért pilótája

Vecsernyés Imre:

fázom

ez az érzés oly változatlan
mint vízbe hajított ócska
órán az idő

fázom
terítzd vállamra árnyékomat

Herbst Zoltán:

Őrizetlen szerelemmel

Szerelmeimet fekete kalapba gyűjtöm
gyászt visel már loboó hajuk
asszony lett mind, aztán
megözevgyültek mint
bennem
a vágy
de ha túl szép ez így
hát céda lett mindahány

A megmosdatott lovakat szeretem
paráznán csillog a bőrük
mint a rubensi asszonyoké

Még láttam egy lóherét,
Ennyi elég.
Vagy négyfejű béka lehetett?
Aztán ujjaim kileveleztek
S derekamba egy suhanc
bicskárja mélyed:
„Szeretlek Zsóka”

Fiatal költők bemutatkozása

Május 8-án a bölcsészkaron, a Collegium Artium rendezvénysorozat keretében három most induló költő — Herbst Zoltán, Hévízi Ottó, Vecsernyés Imre — mutatkozott be verseivel. Mindhárom bölcsész: Herbst és Hévízi másod-, Vecsernyés elsőéves. Bemutató költői életüket tulajdonképpen a ciklikusan működő, újjászerveződött bölcsészkar „Alkotókör” nyilvános jelentkezéseket tarthatjuk számon, ami egyben előzetes adottságot a követhetetlenül időszakszerűen megjelenő „Bölcsész” című orgánum versanyagából is. — Amint azt a szokásos bevezetőben Ötvös Péter elmondta: ez a bemutatkozás aligha szolgálhat alapul egy végérvényes értékelést megalkotására vagy a költők tehetségének differenciált minősítésére. Kétségtelenül mindhárom tehetségesek, de a jövőre vonatkozó következtetést levonni és „abszolútizálni” bármelyikük esetében megfontolatlan merésznek tűnhetne. A „formáló tehetség” stádiumában — úgy gondolom — az erények elismerése mellett inkább szükséges a hibák, hiányosságok számbavétele — főként mert ezek őszinte és „kegyetlen” (rokonságot nem ismerő), nyíltzínű megvallása, sajnálatos módon, arisztokratikus fényűzésnek számít manapság.

Vecsernyés Imre a versek elhangzását követő beszélgetés során elmondta, hogy számára Pilinszky János „a” költő —, de ha nem mondja, akkor is tudtuk volna. S nem elsősorban a „kis formák” iránti vonzódásából. Még az sem döntő érv a Pilinszky-hatás mellett, hogy Vecsernyés úgy mond „pilinszkys” fogalmakat is előszeretettel használ, hiszen: (1) azok egy „etikai” kultúrkinés fogalmak; (2) használatuk modernizált, és nem-pilinszkys változata elképzelhető és megengedett; Vecsernyés terv és szándék szerint utóbbit akarja megvalósítani. A baj, vagy legalábbis nem szerencsés elem a Vecsernyés-versben az, hogy a menete pilinszkys; érdekes módon többnyire a versek lezárása. Ezt persze, lírai-logikai menetnek, illetve lezárásnak értem. Példaként idézem az „útszéli odüsszeusz” (sic!) című versének befejező szakaszát: „én / a süpedő magány útszéli / odüsszeusza fáradtan / és eszeveszette cipelném / mindenem öled zárójelében”. Körülbelül itt érhető tetten az, hogy az em-

Vecsernyés Imre:

terivers III.

vonzásod tenyerében
apró lényemmel pironkodom

akár fúrge pók a vizen
tavasznyi életünkön átszalad
a döbbenet

mint kenyérre karcolt keresztet
gépiesen fölfaljuk az alázatot

Hévízi Ottó:

Enyhe idő

Lámpák alatt az éji utca
mint fekete magzathat remeg
Hig eső: egy kis hercehurca
volt Csak hiénák nem véredek

Egy intó kéz gesztikulál fent
Nincs törzse válla Hajléktalan
bimbamozik a régi ádvnt
ott hol nem sarjadhat szárny ha van:

csontk lesz két apró púp a hátán
(vagy befelé nő s tüdőt repeszt
a verdesés) — bűn: lopva Charon
röhög arra ki megérti ezt

Elég pár szakadt ideg amin
beverzik alattomban a gúny:
halántéksínt s a faltól-falig
séta egyszer így aztán amúgy

Hó helyett eső: kialvatlan
tavasz Lemond magáról a tél
mint ki itélet híján hallgat
és csak szótlanságából ítél

Vecsernyés Imre:

terivers

körülnéztem
elrepültem társaim felett
akár egy oldalba rúgott kavics
folyton abban a percben bízza
amikor szavaink feltöltik
a hazugság árkaikat
mikor szívünk összekoccan
a rézsút hulló fényben

csak ez a mozdulat
az őszinteség öntisztító
[mozdulata
menthet meg a kárhózzattól
mert mindég várakozó lelkünk
csak így látható meg
és így érhető utól
a napókká fűrészelt homályban

most hiányod bársony
[fersényében
lapulok s várom hogy kiemelj
fényesítgess tenger-jó kezdeddel

Közművelődési klub és tábor

Végéhez közeledik az év, és már lassan egyéves „múltja” lesz a JATE Közművelődési Klubjának. A klub vezetőjével, Várdi Mónikával beszélgettünk az eddigiekről és a jövőről.

— Hogyan valósultak meg a tervek?

— Az első fél évben három nagyobb előadást tartottunk, Bánlaky Pált és Varga Csabát, az „Azon túl ott a tág világ...” című könyv szerzőit, és Voigt Vilmos néprajzkutatót hívtuk meg. A második fél évre tervezett hat előadásból kettő időpont-egyeztetés miatt elmaradt, de az érdeklődőknek így is maradt négy színvonalas, érdekes, főleg családszociológiai témákból tartott ismertetés. Hanák Katalin és H. Sas Judit a férfi és női szerepekről, gyermekvédelemről; Cseh-Szombathy László a házasságok bomlásáról beszélt; Bánlaky Pál a társadalmi szerepek jelentőségét-jelentéktelenségét boncolgatta.

— Milyen megoldásra váró problémák merültek fel, mi az, ami még hiányzik?

— Célszerű lenne létrehozni egy kiterjedt hálózatot, hogy az egyes „kiscsoportok” vagy újabb nevükön „munkacsoportok” (családszociológia, utógondozás, gyámügy) folyamatos levelezés útján érintkezésben legyenek az előadók, kétértelmű legyen az összejövetel, beszélgetés, foglalkozás, előadás — éppen ami sikerül. Sajnos nagy gondunk, hogy 3-4 ember vesz csak részt a szervezésben, és ez az egyre szerteágzóbb munkához kevés. A klub rendezvényeit mintegy 15-20 ember látogatja rendszeresen. Ez részben jó, hiszen a klub-jelleg szempontjából ez az ideális létszám, de ha az előadások színvonalát nézzük, akkor elég kevés.

— A „munkacsoportok” külön tevékenysége milyen jellegű?

— Az utógondozással foglalkozók már annyira „beledolgozták” magukat a témába, hogy mindenkinek van egy pártfogója, akinek segít a visszaállításban, a beilleszkedésben. A gyámüggyel foglalkozók, mintegy 30 hallgató munkája nagy segítség a hatóságoknak. Ezt a két csoportot a JATE JTK Közművelődési Bizottsága támogatja. A munkásszállóval nem sikerült felvenni a kapcsolatot, s ez csak részben

múlt az egyetemistákon, problémák voltak a szálló részéről is. A tanyasi iskolák patronálását főleg TTK-s hallgatók végzik, de vigyázni kell, hogy a babák között nehogy elveszen a gyerek, mert mostanában „divat” a szocialista brigádok, gyárak, üzemek között is a patronálás. A munkatervünket magunk állítjuk össze, a csoport- vagy ahogy mi nevezük, „témavezetők” és a klubtagok tervei, elképzelései alapján. Célnk a sokszor áttekinthetetlen kollégiumi és kari munkák mellett egy olyan új rendszert létrehozni, amely a különböző karokon tanuló hallgatóknak segít jobban megismerni jövőendő hivatásukat.

— Nyáron milyen módon fogjátok folytatni a munkát? Lesz-e ismét közművelődési tábor?

— Július elejére tervezzük a nyári táborozást, hasonló lenne a tavalyihoz, de lesz néhány változtatás is. Három munkacsoport, a már említett utógondozók és család, gyermek, állami gondozott gyermek témával foglalkozók mellett lesz egy új, érdekes kezdeményezés. Főleg elsőéves bölcsészekből álló csoport fogja majd vizsgálni Hajóson, a tábor színhelyén az ott élők művelődésének szokásait, az egyes generációk, közösségek közti különbségeket, állandó vendégeink — irodalmár, pszichológus, népművelő, zeneszerző —, akik foglalkozásokat tartanak majd — például a szerepjátékszóról, a zenetörténetről. Számos meghívott előadónk is van, akiket inkább beszélgetést, vitát szeretnénk kialakítani az általuk megadott témákról (A Föld és az élet fejlődéstörténete; Mi a titka Makarenko sikerének? Közösségek).

A tábor programjainak sikerességéről vagy sikertelenségéről majd összel. Az eddigiek alapján várható, hogy a 45 egyetemista, aki majd részt vesz a táborban, összel is folytatni fogja az ott megkezdett munkát a Közművelődési Klubban. Nagyon fontos a „nyitódás” Szeged felé, az aktív részvétel a város életében. Az egyetemisták sok értékes adhatnak, és sokat is kaphatnak a „külvilággal” való érintkezés során, és a Közművelődési Klub ennek a megvalósítására nagyon alkalmas.

M. K.